

Co se stalo v roce 1945

Emanuel Mandler

Na obou stranách – mezi vyhnanci i v Česku – se velmi dobře ví, jakým způsobem byli ve dvou poválečných letech Němci vyhnáni z Čech. Tyto události mají závažné souvislosti, o nichž se příliš často nehovoří.

Během války stálo české exilové vládě (konkrétně Edvardu Benešovi) značnou námahu získat od velmocí protihitlerovské koalice souhlas s "transferem" Němců z Československa. Západní mocnosti byly té myšlence nakloněny, ale to bylo vše. Edvard Beneš potřeboval mít jistotu. Tu neměl „doma“ (vedení KSČ soustředěné v Moskvě nebylo pro paušální odsun Němců z ČSR) a Stalin byl této myšlence rovněž pouze nakloněn. V druhé polovině roku 1943 bylo Edvardu Benešovi zřejmé, že po válce bude mít ve střední Evropě rozhodující slovo Sovětský svaz, a tak Beneš vytvořil ideologii, která mu měla z této strany (zvenku i zevnitř) zabezpečit jeho záměry. Byla to ideologie národně socialistické revoluce (pro klid duše se říkalo revoluce národně demokratická), která spojovala požadavky nacionální a socialistické. Benešovi se poměrně snadno podařilo získat pro tuto myšlenku J. V. Stalina, jemuž vyhovovalo slovanství, tato znovu vzkříšená idea, která měla patřit k ideovým základům sovětského panství ve východní a střední Evropě. Hodila se mu rovněž řada dalších věcí, kupříkladu odklon nového československého státu od Západu, polo(nebo čtvrt)demokratická vláda a předpokládaná účast komunistů. Pro projekt, s nímž souhlasil sám Stalin, samozřejmě nebyl problém „získat“ Gottwalda a české komunisty. Problém měl Edvard Beneš s tím, že postupem doby čeští komunisté stupňovali svůj radikalismus tak, jak měli přikázáno z Kremlu. Po tolika letech je zřetelně vidět, jak ve vývoji v období 1945-1948 komunistický vliv v Československu sílí.

Zpočátku byly všechny české strany radikální. Benešův projekt nebyl vzor tolerantnosti. Jeho základem mělo být vyhnání Němců (po zážitku v protektorátu bylo nepochybné, že české obyvatelstvo proti tomuto plánu protestovat nebude). Němcům se podle Benešova projektu všechny majetek odebere a oni sami budou vyhnáni. Tato konfiskace německého majetku bude počátkem dalších majetkových konfiskací – zejména velkých a větších podniků – které pomohou vytvořit sociálně spravedlivější stát, než bylo Československo před válkou. Nová vláda se rázně vypořádá se zrádci a kolaboranty. Realizovat tyto myšlenky bude vláda sestávající ze tří až čtyř socialistických stran (bude připuštěna výjimka – lidová strana v českých zemích a Demokratická strana na Slovensku). Ostatní strany, zejména ty, které byly za první republiky početné a silné, hlavně agrární strana a strana živnostenská, budou zakázány; první zákony měly obstarat dekrety prezidenta republiky. Opozice bude zakázána. Zahraničně politicky se takto vzniklý stát nebude už opírat o západní mocnosti, které v Mnichově zklamaly, ale přimkne se k Sovětskému svazu.

Stalo se. A stačilo jen málo, aby z Československa vznikl socialistický stát. A také vznikl. Komunisté využili příležitosti a jak personálně (při sestavování první československé poválečné vlády, tak v jejím programu, který sestavili oni) krok za krokem radikalizovali revoluční atmosféru. Revoluce začala vyhnáním Němců, které tedy mělo dvojznačný ráz. Bylo jednak etnickou čistkou, vytvářející ze západní poloviny Československa národní území, jednak prvním krokem národně socialistické revoluce; po nacistické okupaci bylo zřejmé, že lidové masy rády přijmou protiněmecká stanoviska. Až do postupimské konference „masy“ skutečně netečně vnímaly, co se děje, zatímco luza nesmírně krutě vyháněla Němce z domovů a hnala je bez ohledu na lidské životy přes hranice (tzv. divoký odsun). Malý ohled na spravedlnost se projevil zejména v tzv. retribučním dekretu, který vlastně nahrazoval stanné soudy a byl značně zneužíván. Dodnes se udržuje nepravdivé tvrzení, že šlo, zejména vyhnáním Němců, o spontánní akce. Ale tyto „spontánní akce“ byly od počátku bylo ze shora mocně podporovány. Na vyhánění Němců navazovaly stanoviska a postupy další, vedené hlavně ideou, že čím kdo měl větší majetek, tím větší byl kolaborant. „Ona tenká vrstva finanční, průmyslové a agrární velkoburžoazie... paktovala se s Hitlerovou pátou kolonou a připravovala Mnichov...“ (Klement Gottwald).

Legislativou revoluce byly již zmíněné dekrety prezidenta republiky (takzvané Benešovy dekrety, ve skutečnosti koncipované vládou), „exekutivu“ tvořily tzv. národní výbory, do značné míry ovládané komunistickým ministerstvem vnitra. Němci nesměli mít ani náznak samosprávy (byli buď na nucených pracích nebo v koncentračních táborech); vše, co se jich týkalo, směřovalo ke konfiskaci majetku a k vyhnání ze země.

V Česku se o národně socialistické revoluci nemluví nebo se o ní hovoří málo. Víme-li nebo alespoň tušíme, co vše se tehdy dalo, pak je pochopitelné, že se do takového studia a takové práce málokomu chce. A tak se raději nepřipomíná, že vyhnání Němců byla zátka podivuhodné láhve, jejímž vytažením vylétl do ovzduší džin revoluce. Tohoto džina však vytvářeli čeští politikové sami: „Každý Němec, který se odstěhuje, je posílení našeho národního a státního života...“ (V. Široký), „...máme oprávněný důvod nepovažovat Němce za lidi...“ (Helena Koželuhová). Česká politika neustále hovořila o vítězství humanismu a demokracie a přitom – po válce – připouštěla a často organizovala válečné zločiny. Hned po osvobození se rozjeli představitelé nového režimu po celé zemi a povzbuzovali lid k akcím proti Němcům. V čele tohoto hnutí stál sám prezident: „Bude třeba vylikvidovat zejména Němce v českých zemích a Maďary na Slovensku, jak jen se likvidace ta dá v zájmu jednotného národního státu Čechů a Slováků provést.“

Ve skutečnosti bude třeba podrobit náležitě reflexi národně socialistickou revoluci let 1945-1946. V knize Benešovy dekrety, proč vznikaly a co jsou (2002) jsem se o této bolestivé otázce zmínil:

„Vyrovnaní s národně socialistickou revolucí by předpokládalo pochopit, že prezident Beneš od roku 1940 nebyl legitimním prezidentem a orgány, které jmenoval, je třeba považovat za mimořádné, že Československo se k Sovětskému svazu přihlásilo samo a že zavedlo autoritativní režim s vyloučením opozice. Že sebralo v těch letech majitelům přes dva tisíce průmyslových podniků a Němcům úplně všechnu zemědělskou půdu a pak zbylý majetek. Že celonárodní jednota za účelem vyhoštění sudetských Němců z jejich domoviny znamenala společenský regres a samo vyhnání Němců bylo genocidní etnickou čistkou, která stála nepoměrně víc obětí, než kolik bylo obětí za celých čtyřicet let komunistické vlády. Že první monopol v oblasti kultury a šíření informací nezavedli komunisté, ale Národní fronta dekretem prezidenta republiky o opatřeních v oblasti filmu. Že revoluce vylidnila obrovské oblasti republiky... a nevěděla, kým a jak je zalidnit.“

Dnes bych na tom nezměnil ani slovo.

Převzato z cs-magazínu 04/2007, www.cs-magazin.com
Na www.go-east-mission.net vychází s povolením